1/1 =

आसीत् राजा दुषन्तः नाम सर्व-

#2 6

प्रभु-गुणैः अन्वितः । सः धर्मेण

#1

कृत्स्नां पृथिवीं अपालयत् । तेन च

एकदा मृगयार्थं महावनं प्रविश्य

1/+

बहवः प्राणिनः स्व-शरैः हताः ।

There was a king, Duṣṣanta by name, endowed with all the qualities of a master. He protected the entire earth with dharma. And once having entered the great forest for hunting, many animals were killed by his arrows.

यान् हरिणान् व्याघ्रान् सिंहान्
वृकान् ऋक्षान् च अपश्यत् ते सर्वे
तेन महाराजेन अनुधाविताः
व्यापादिताः च अभवन् ।

The deer, tigers, lions, wolves, and bears he saw, they all were hunted by the king and were killed.

महावनस्य मध्ये परम-रूप-अन्वितं

हरिणं दृष्ट्वा तं हरिणं अनुधावितुं

गम् 1P imper II/1

इच्छामि सारथे सत्वरं गच्छ इति सूतं

उक्त्वा एकं शरं तूणीरात् निष्कृष्य

2/1

धनुः सज्जीकृत्य रथे उदतिष्ठत् ।

In the middle of the great forest, having seen a deer endowed with supreme beauty, having told his charioteer, “I wish to hunt that deer, O charioteer! Go quickly!” having pulled out an arrow from his quiver, having prepared his bow, he stood up in the chariot.

सः हरिणः तु भयेन शीघ्रतरं धावित्वा रथजवं
अतिक्रम्य ब्रह्म-ऋषेः कण्वस्य आश्रमं
प्राविशत् । तस्मिन् एव क्षणे महाराजस्य
रथस्य शब्दं श्रुत्वा आश्रमात् निर्गम्य कण्वस्य
1/1
कृत्रिमा दुहिता शकुन्तला नाम भय-आकुलं
हरिणं दृष्ट्वा तं नृपतिं अभ्यभाषत अयं मृगः तव
न हन्तव्यः महाराज अयं आश्रम-मृगः इति ।

But the deer, having run faster due to fear, having exceeded the speed of the chariot, entered the hermitage of the priest sage Kaṇva. At that instant, having heard the sound of the king’s chariot, having gone out of the hermitage, the adopted daughter of Kaṇva, Śakuntalā by name, having seen the deer afflicted with fear, addressed the king: “This deer is not yours to be hunted O king! This is the deer of the hermitage.”

रथे सारथिना स्थापिते नृपतिः

हन् 2P fut I/1

रथात् अवतीर्य तं न हनिष्यामि मा

भी 3P aor II/1

भैषीः इति कन्यां अवदत् । तां कन्यां

6 3 6

दृष्ट्वा एव तद्-रूप-संभ्रान्त-चित्तः

#1 #2 #3

महाराजः तस्यां अन्वरज्यत् ।

The chariot stopped by the charioteer, the king, having descended from the chariot, told the girl, “I will not kill it. Fear not.” Having merely seen the girl, the king being ‘one whose heart was in a flutter due to her beauty’, felt affection for her.

ततः हृदये अनुरागं धारयितुं

असमर्थः सः नृपतिः तां अवदत्

भू 1P opt II/1

यदि त्वं मम भार्या भवेः तदा अहं

भू 1P opt I/1

अतिसंतुष्टः भवेयम् इति ।

Thereafter, unable to bear his affection in his heart, the king told her, “If you would be my wife, then I would be very pleased.

7/1 जन् 4A opt III/1

अनन्तरं यः पुत्रः त्वयि जायेत सः युवराजः

भू 1P opt III/1

भवेत् इति तस्यै कन्यायै प्रतिज्ञाय

शकुन्तलां परिणीय तस्मिन् वने कतिपयान्

मासान् उषित्वा दुष्षन्तः महाराजः तस्यै

6 3 =

स्व-नाम-अभिलिखित-अंगुलीयकं दत्त्वा

#1 #2 #3

आश्रमे तां त्यक्त्वा स्व-नगरं अगच्छत् ।

Thereupon the son that is born in you, he would be the crown-prince.” Thus having promised to the girl, having married Śakuntalā, having stayed in the forest for a few months, the king Duṣṣanta, having given her a ring inscribed with his name, having left her in the hermitage, went to his city.

6 5 7 =

पुत्र-जन्म-अनन्तरं शकुन्तला पूर्व-कृत-

#1 #2 #1 #2

6

समय-अनुरोधेन नरेश्वर-प्रासादं

#3

गम् 1P opt III/1

गच्छेत् । शकुन्तला तु कण्व-आशीर्वादं

प्राप्य आश्रमं त्यक्त्वा प्रासादं पुत्रेण

सह गत्वा महाराजेन कस्यचिद् ऋषेः

शापेन विस्मृता एव अभवत् ।

After the birth of their son, Śakuntalā, according to the previously made agreement, was to go the palace of the King. But Śakuntalā, having received Kaṇva’s blessing, having left the hermitage, having gone to the palace with her son, was simply forgotten by the king due to the curse of a certain sage.

तस्य शापस्य प्रभावेन शकुन्तला

तेन नृपतिना प्रत्याख्याता । यत्

तस्यै महाराजेन दत्तं अंगुलीयकं

तत् प्रासादं प्रति गमेन स्व-हस्तात्

= 6

शची-तीर्थ-सलिले पतितम् ।

#1 #2

Due to the power of that curse, Śakuntalā was rejected by the king. The ring that was given to her by the king had fallen from her hand into the water of the Śacī-tīrtha while coming to the palace.

अन्ततः केनचिद् धीवरेण रोहित-मत्स्यं जालेन बद्ध्वा खण्डशः छित्त्वा तत् महाराज-अंगुलीयकं दृष्टम् । तेन पुरुषेण इदं अंगुलीयकं चोरितम् एव इति मत्वा तं गृहीत्वा नागरिकः अंगुलीयकं नृपतये अदर्शयत् ।

Finally, having caught a red fish with a net, having cut it into pieces, the king's ring was seen by a certain fisherman. Having thought that the ring was stolen by that man, having seized him the superintendent of police presented the ring to the king.

तत् दृष्ट्वा एव नृपतिः शकुन्तलां

5/1

आत्मनः विवाहं च स्मृत्वा परमं

शोकं अगच्छत् । एतेन प्रकारेण

शापात् मुक्तः दुष्षन्तः शकुन्तलया

सह संयुक्तः अभवत् ।

Having merely seen it, the king, having remembered his marriage and Śakuntalā, went to supreme sorrow. In this way, freed from the curse, Duṣṣanta was joined with Śakuntalā.

English to Sanskrit

शकुन्तला मेनकाया विश्वामित्रस्य च दुहिता कण्वस्य आश्रमेऽवसत्। हरिणानुधावने आश्रमं प्रविश्य शकुन्तलां दृष्ट्वा गन्धर्वविवाहेन तां पर्यणयत्।

कतिपयान् मासान् आश्रमे उषित्वा
नृपतिः स्वप्रासादं प्रत्यगच्छत् ।
आश्रमत्यागात् पूर्वं नृपतिः शकुन्तलायै
स्वनामाभिलिखितांगुलीयकं
अयच्छत् ।

यदा शकुन्तला पुत्रेण सह प्रासादं
आगच्छत् सा तेन महाराजेन प्रख्याता
यः शापात् तां अविस्मयत् । यद्
अंगुलीयकं दुष्षन्तेन शकुन्तलायै दत्तं
तत् स्वहस्ताच्छतीतीर्थसलिले
पतितम् ।

तद् अंगुलीयकं केनचिद् धीवरेण मत्स्यं बद्ध्वा खण्डशश् छित्त्वा दृष्टम् । अंगुलीयके नागरिकेण नृपतये आनीते तद् दृष्ट्वा एव स शकुन्तलाया आत्मनो विवाहोऽसमरत् ।

शकुन्तलाया दुष्षन्तस्य च पुत्रो भरतो

नाम युवराजः कृतः । इदं

शकुन्तलोपाख्यानं महाभारते

पद्मपुराणे च दृष्टं । कालिदासकृतं तु

नाटकं अभिज्ञानशकुन्तलनामधेयं

अस्यां पृथिव्यां सर्वत्र प्रख्यातम् ।